

Üniversite Sorunun Bazı Nedenleri

Üniversiteye girme yaşına gelmiş iki milyon genç, 200 bin kişilik üniversite kontenjanı için, her yıl ders hane yarışına sürüklenmekte. Parası olup iyi derşane-ye gidebilen belirli bir puan alarak kayıt yaptırıyor, kayıt yaptıramayanlar, yine parasına göre özel üniversite-ye ya da yurtdışında üçüncü derecede üniversiteye gitme yolu aramaktalar.

Sorun öğrencinin yeteneğine göre tercih yapamamasından kaynaklanıyor. Batıda, bizdeki ÖSS sınavından farklı sınavlarda belirli bir puanı alan öğrenciler eğilimleri ve yetenekleri doğrultusunda üniversitelerle görüşüp, kayıt yaptırır. Güzel sanatlar, resim, müzik ve beden eğitimi gibi yetenek sınavlarıyla üniversiteye kayıt olurlar. Amerika'da her öğrenci tıp okuyamaz. Önce bir biyoloji eğitimi alması gerekir, oradan başarılı olan kişi tıp fakültesine kayıt yaptırır. Mühendislik eğitimi yaratıcılığı olan insanların başvurduğu bir alandır. Ancak herkes bilir ki okula kayıt yaptırmak, okulu bitirmek anlamına gelmez. Bir sınıfa 100 kişi kayıt yaptırır, ancak birinci ve ikinci sınıfta önemli ölçüde elemelerden sonra üçte biri kadarı okulu bitirir. Derste düşük not alan öğrenci ne kapı kapı dolaşarak not dilenir, ne de devlet onlara aralıklarla af getirir. Üniversiteyi bitiren öğrenci her şeyden önce üniversitelilik bilincine sahiptir, dünyada olup bitenleri analiz ve sentez edebilecek yetenektedir.

Temel Bilimlerin Esaslarını

Bilmeden Üniversiteli Olunur mu?

Bugün ÖSS sınavında sorulan sorular kişinin yeteneğini ayırt etmeye değil, daha çok ezber bilgiye dayalı. Alınan puan türü çok seçici olmadığı için öğrenci tercihlerine yardımcı olacak nitelikte değil. Örneğin, matematik sorularını ağırlıklı olarak çözerek fen puanı yüksek bir öğrenci ister tıp, isterse de mühendisliğe gidebilir. Temel fizik kurallarını bilmeden mühendis olunur mu? Ayrıca perspektif ve teknik resim yeteneği olmayan kişinin mühendislik ya da mimarlık eğitiminde başarılı olması beklenir mi? Temel biyoloji kurallarını, insan kaynakları, psikoloji ve felsefe bilmeyen ya da bu konularda yeteneği olmayan bir insan, nasıl tipta başarılı olacak? Diğer taraftan bugün bütün yetkililerin de kabul ettiği üzere, eğitim sistemimiz ciddi derecede sorunlu. Üniversiteyi bitiren bazı mezunlar, Türkçe dil bilgisini kullanamadığı için dilekçe bile yazamıyor.

Ne yazık ki siyasiler birilerinin baskısıyla, aralıklarla öğrenci afları çıkarmakta. Belki iyi niyetle ve insani nedenlerle yüz binleri aşan yükseköğretim öğrencilerini yeniden eğitime kavuşturmak doğru bir davranış olarak düşünülebilir; ancak çalışan, didinen öğrencilerin şevkinin kırıldığını, gece geç vakitlere kadar sınav kâğıdı okuyan öğretim üyesinin "herkesin hak ettiği notu versem ne olur vermemse ne olur" dedirten noktaya getirilmemeli. Diğer taraftan, eksik bilgiyle alınan bir diplomanın sahip olduğu yetki ve olanaklarla, insana ve doğaya verilen zarardan da bizler sorumluyuz. Burada doğal olarak bir etik sorunu ortaya çıkmakta. "Yarım doktor candan eder", ifadesi çok

doğru. İnsan sağlığını ve güvenliğini ilgilendirmeyen işlerde çalışmadıkça sorun değil, ancak sorumluluk aldığı yerde sorun yaşanacaksa, o zaman bu işten hepimiz sorumluyuz. Elektrik elektronik bilgisi eksik olan bir adamın bağlayacağı bir elektrik aksamının yaratacağı felaketi siz düşünün. Yanlış bir uygulama ve önerinin nelere mal olduğu hep bildiğimiz olaylar. İnsandan kaynaklanan bunca acı karşısında, ah vah etmenin anlamı yok. Bir insan bir konuyu ya biliyordur ya da bilmiyor. Bu bağlamda eğitim bir bütündür ve meslek yaşamı boyunca da sürerek devam etmelidir. Hepinden önce kişinin bilgiye nasıl ve nerede ve hangi yollarla ulaşması gerektiğini bilmesi gerekir. Tabii biz öğretim üyelerinin de bunda sorumluluğumuz var. Çoğumuz ölçme değerlendirmeyi bilmiyoruz. Pedagojik formasyon almayan çok sayıda öğretim üyesi var. Gerçek anlamda öğrenciyi danışmanlık yapamıyoruz. Üniversiteler olarak en azından üniversitelerin ciddi bir kayıt sistemi olmalı. Mutlaka ders öncesi ve sonrası bir öğrenci anketi doldurulmalı. Gelişmeler, öğrenci ve öğretim üyesi performansı dikkate alınmalı. Bu, kim-

seyi izlemek için değil, daha çok eğitim ve öğretimde kaliteyi artırmak için yapılmalı.

Aflar Caydırıcı Değil

Sık sık cezaevleri affı, öğrenci affı, mali borç afları vs gibi konular kamuoyunda tartışma konusu olmakta. Kesin bir istatistikî rakam elimde yok ancak eminim ki dünyada en çok af çıkaran ülke sıralamasında birinci geliriz.. Ancak gelişmiş ülkelerde pek af kavramını duymayız. Çünkü yasalara göre yapılan yanlış cezalandırmazsanız, caydırıcılık yaratamazsınız ve zamanla laçkalaşan sistemde kimseyi tutamazsınız. Publius Syrus derki "sık sık affetmekle aptal ahlaksız edersin". Yapılacak şey, herkesi hak ettiği kadarıyla değerlendirmek. Hak etmeden birilerini bir yerlere getirdiğimizde başımıza gelecekler belli. Belirli bir başarıyı yakalamak içinse mutlaka işin ciddiye alınması gerekir. Yanlış bir şey yapıldığında katlanılacak sonuçların caydırıcı nitelikte olması gerekir.

İbrahim Ortas

Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi
e-posta: iortas@cu.edu.tr

Türkiye'de SCI İndeksli Bilimsel Dergilerin Artırılması Zamanı Gelmedi mi?

Türkiye'deki bilimsel çalışmaların son yıllardaki artışı bilinen bir gerçek. Bununla birlikte Türkiye'nin, dünya bilim arenasında söz sahibi olabilmesi, araştırmaların sayısının ve niteliğinin yükselmesi yanında başka faktörlere de bağlı. Bunların içerisinde en önemlilerinden biri de uluslararası saygınlığı olan bilimsel dergilere sahip olmak. Ne var ki, Türkiye'nin temel bilimler alanında, uluslararası Bilimsel Atf Endeksi (SCI)'ne giren dergileri neredeyse yok gibi. TÜBİTAK'ın yayınladığı Doğa serisi dergiler, SCI'e giren yabancı dergilerle boy ölçülebilecek düzeyde olmalarına rağmen, TÜBİTAK'ın kendi teşvik programı kapsamındaki dergiler arasında bile yer almamakta. Bunun doğal sonucu olarak, Türkiye'deki en iyi bilimsel çalışmaların sonuçları yurt dışında yayınlanmakta ve böylece Türkiye'nin kendi dergilerinin gelişmesi aksamaktadır. Böylece bu dergilerin uluslararası saygınlığının artmasına da engel olunmaktadır. Oysa TÜBİTAK'ın kendi dergilerini teşvik listesine alması ve SCI'de yer almalarını sağlaması, yazarların bu dergilere olan ilgisinin artmasını, bu da yayınlanacak makalelerin dolayısıyla da derginin kalitesinin artmasını sağlayacaktır. Kanımca bu, Türkiye'nin dünya bilim sahnesinde büyük roller alabilmesinin önemli basamaklarından biri olacaktır.

Değinilmesi gereken diğer bir konunun da, teşvik kapsamına alınan dergilerin derecelendirilmesi olduğu kanaatindeyim. TÜBİTAK'ın değerlendirmede ölçüt aldığı atf sayısı veya impekt faktör gibi parametreler önemli etkenler olmalarına karşın bazı durumlarda yetersiz kalabilmektedir. Özellikle soyut bilim dallarındaki (matematik, olasılık, kuramsal fizik, kuramsal kimya gibi) dergilerin değerlendirilmesinde yalnızca

bu etkenler göz önünde bulundurulduğunda, A kategorisine giren dergi ya çok az sayıda olmakta yahut hiç olamamaktadır. Oysa yalnızca bu faktörler, bir derginin kalitesini, saygınlığını göstermekte yeterli değildir. Çünkü genel olarak dünyada bu alanlarda çalışma yapan bilim insanlarının sayısının uygulamalı bilim dallarındakilere oranla az olması, atf sayısını da azaltmaktadır.

Örneğin, "Annals of Probability" dergisi, dünyanın en saygın olasılık dergilerinden biri olmasına rağmen mevcut derecelendirmeye göre teşvik listesinde B kategorisinde yer almaktadır. Dolayısıyla, olasılık alanında en seçkin dergide yayınlanan en iyi makale bile A kategorisine girememektedir. Bu nedenle, soyut-kuramsal bilim alanlarındaki dergilerin derecelendirilmesinde başka ölçütlerin de göz önünde bulundurulması gerektiği ve Türkiye'deki dergilerin SCI indekslerine girmesinin, Türk Cumhuriyetleri'ndeki bilimsel çalışmaların da hız kazanmasını etkileyebileceği kanaatindeyim.

Avrupa Birliği yolunda ilerleyen Türkiye için sizce, SCI'e giren bilimsel dergilerin sayısının artırılması zamanı gelmedi mi? Eğer geldiyse, bunun yapılabilmesi ne engel olan sebepler nelerdir ve onları ortadan kaldırabilmek için neler yapılabilir? Bilim adamlarına yönelik teşvikler artırılmaz mı?

İlgili ve yetkililerin bu konular üzerinde görüş bildirmelerinin ve konunun değişik platformlarda tartışılmasının Türkiye bilimine katkı sağlayacağı inancındayım.

Dr.Tahir Khaniyev, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İstatistik ve Bilgisayar Bilimleri Bölümü.

Değerli Okurlar, görüşlerinizi

400 kelimeli geçmeyecek biçimde ve fotoğrafınızla birlikte "TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, Forum Köşesi, Atatürk Bul. No:221 Kavaklıdere- Ankara" adresine gönderebilirsiniz. Görüşler aktarılan 3. şahısları suçlayıcı ifadelerden kaçınmasını rica ederiz. Forum'da ve Serbest Kürsü'de yayımlanan okuyucu görüşleri Bilim ve Teknik dergisini bağlamaz. Forum köşesine aşağıdaki telefon ve faks numaralarıyla da erişebilirsiniz:

Tel: (312) 468 53 00 / 1067 (Gülğün Akbaba) Faks: (312) 427 66 77